

ОБЗОР

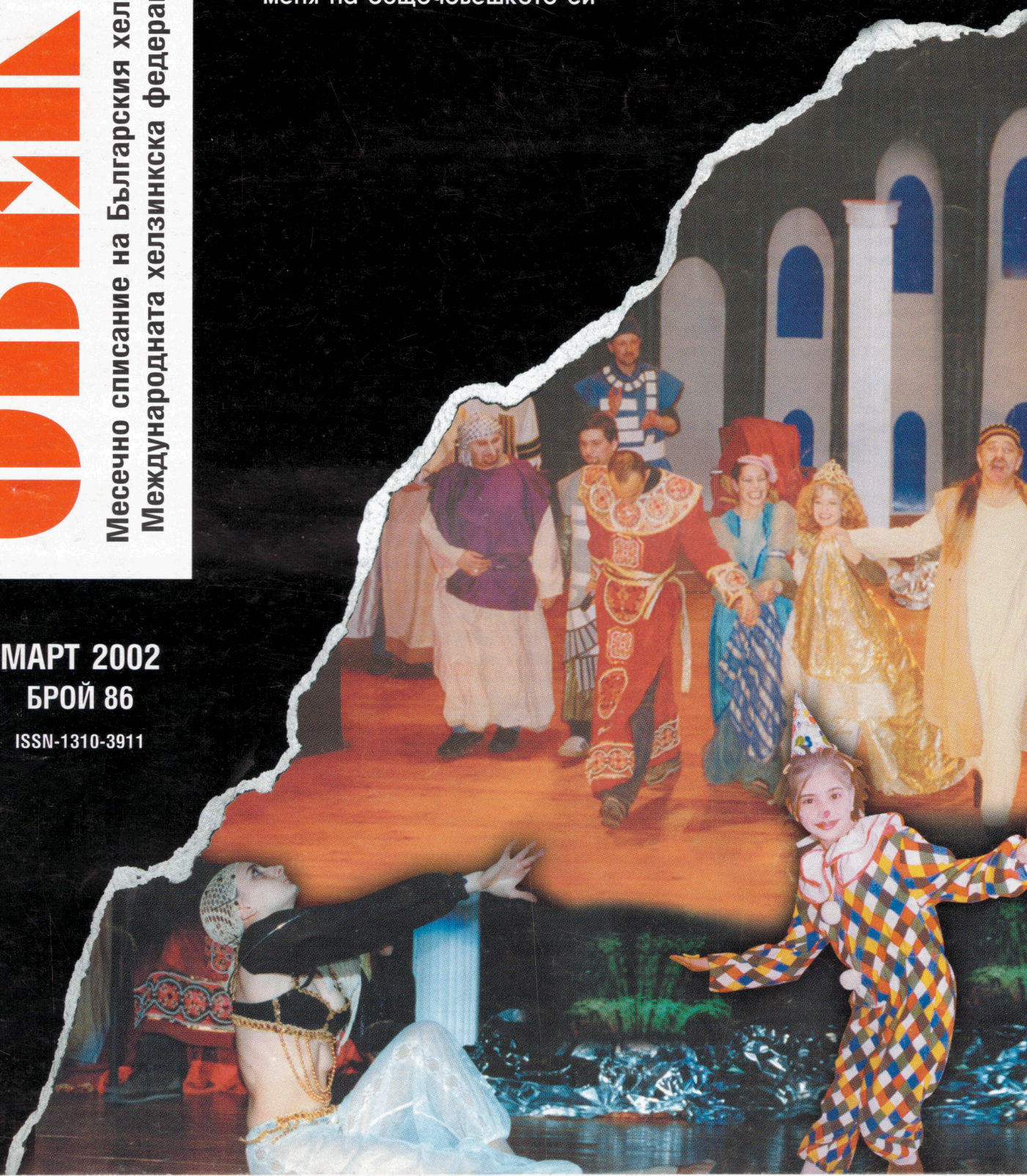
Месечно списание на Българския хелзинкиски комитет - член на
Международната хелзинкиска федерация по правата на човека

МАРТ 2002
БРОЙ 86

ISSN-1310-3911

Днес "опасните книги" са текстовете, разпространяващи етническа и религиозна вражда и омраза; текстовете-съучастници в актове на етническо прочистване, в престъпления срещу личността и нейните права. Словото винаги е действие и приканва към действие. Когато писаното слово умишлено служи на най-лошата кауза, то изменя на общочовешкото си

предназначение. Когато спекулира с човешкото съзнание, става дума за негативно въздействие върху практическото поведение и оттук - за престъпления, повлияни от четенето.

**Ст.ас.д-р Милена Цветкова, преподавател
във Факултета по журналистика на СУ "Св. Климент
Охридски", катедра "Печат и книгоиздаване":**

Словото е действие и приканва към действие

- Г-жо Цветкова, ще бъде ли полезен разговорът, който се проведе на 13 март в Софийския университет? Назрял ли е моментът да се дискутира върху опасността при издаването на нацистки книги?

- Като редови изследовател на книгата и печата не мога да не съм доволна, че се говори по тази тема. В случая с нацистката поредица, очевидно издателска стратегия и политика на издателство "Жар птица" (респективно "Жарава 2002"), книгата изпълнява функцията на рекламно, агитационно-пропагандно средство - по оформление, дизайн и подбор на автори и текстове. В смисъла на "книгата като продукт и вещь" опасни книги няма. Но в смисъла на "книгата като медия" можем да говорим за текстове-посредници в опасни доктрини и за текстове-съучастници в престъпността.

- Дали не се преекспонира опасността от тези издания? Не е ли обществото по-чувствително по тази тема след атентатите в САЩ и на други места по света? В какво се състои "опасността" на текста?

- Днес "опасните книги" са текстовете, разпространяващи етническа и религиозна вражда и омраза; текстовете-съучастници в актове на етническо прочистване, в престъпления срещу личността и нейните права. Словото винаги е действие и приканва към действие. Когато писаното слово умишлено служи на най-лошата кауза, то изменя на общочовешкото си предназначение. Когато спекулира с човешкото съзнание, става дума за негативно въздействие върху практическото поведение и оттук - за престъпления, повлияни от четенето.

- Смятате ли, че в България има тревожни симптоми на формиране на "потенциални фашисти"?

- Книгите на нацистките лидери и "новите разкрития за световния еврейски заговор" са активно търсени и купувани у нас след 1989 г. Но опасността е за непълнолетните и за неподготвените читатели. Има две групи реципиенти, чиято хипотетична "опасна" нагласа е достатъчно основание за съдебно прес-

ледване по чл. 40, ал. 2 от Конституцията. Първата група са непредубедени читатели от типа "насочвани от другите", податливи на внушения, наивно и доверчиво отнасящи се към всеки "екзотичен" и "исторически ревизионистичен" текст. Непросветеността, неподготвеността, случайните и мозаечни знания са предпоставка за безразборно, нецеленасочено и хаотично четене. Като се прибави и нуждата от подчинение някому, липсата на свободна воля, се стига до несъзнателно подаване на силния психологически натиск на вербално-книжната агресия. А предубедените читатели съзнателно търсят и усвояват нацистки призови и проповеди. Любопитните търсят новото, различното и с тяхната жажда за знания, за неизвестното се спекулира. Читателите, обработени с предрасъдка на истинността на "свещената" кауза, на "свещения" факт, комплексираните, провалените хора, на които им липсва любов и разбиране четат компенсаторно заради "безсмислиците, които ни обкръжават", заради "лъжовната свобода на избора", заради безпаричието и заради "бягството от цинизма на действителността".

- За кои ваши хипотези чухте достатъчно доказателства на дискусията?

- От всичко казано на кръглата маса, дори от случая с детето, съсякло баща си, смятам, че поне за две хипотези има достатъчно факти, а именно: за "рисковата група" читатели на нацистки книги, консуматори на "опасните текстове" или просто притежатели на "фетиши" и за нацистките книги като "текстове-въздействия върху престъпното поведение", "текстове-съучастници в престъпността" и за "престъпления, повлияни от четенето". Писането е удоволствие, а печатането е отговорност, според А.Г.Рубинщайн. Конституцията и правото на информация не трябва да се тълкуват цинично. Днес цензурата се е отдалечила от своя официален статус. Сега имаме потребност от гражданска цензура, от цензура на социалната поръчка. Личните ми аргументи са в нейна полза.■

Интервюто взе Маргарита Гочева